

kar možno strogo cenzurirati, da se preveč ne pomnoži naš — duševni proletarijat. Tudi mnenje!

Po učnem načrtu so naše srednje šole pravzaprav nemškega značaja, ako odštejemo utrakvistne nižje razrede. Ministrstvo je sicer dovolilo, da se smejo na idrijski realki vsi predmeti v višjih razredih poučevati v slovenščini s tem pogojem, da se predlože za dotične predmete odobrene šolske knjige v slovenskem jeziku. Kakor čujemo, delujejo na idrijski realki z ravnateljem vred same mlade, čile, vnete moči. Ako bi bili ti mladi možje šli takoj na delo, ko so zvedeli o omejenem ministrskem dovoljenju, in poskrbeli potrebnih knjig, bi se bili že preteklo šolsko leto učili v V. razredu če že ne vsi, pa vsaj nekateri predmeti v materinščini. Ker se pa za to niso pobrigali — slišali smo o raznih obljubah, ki se žal niso izpolnile, — so se morali razen verouka vsi predmeti učiti v nemščini kakor na nemški realki v Ljubljani. Ko so ustanavljali mestno realko v Idriji, so govorili, da bo to prva slovenska srednja šola. A še danes ima nemški značaj!

Izpregovoriti hočem še o neki stvari. Že stara resnica je, da biva le v zdravem telesu tudi zdrav duh. In prav za zdravje naše ljube slovenske srednješolske mladeži vse premalo skrbijo. Le odprimo nemška srednješolska izvestja pa berimo, kako Nemci negujejo zdravje srednješolcev. Dijaške igre gojijo z največjo vnemo. Kako malomarno postopajo v tem oziru nekateri učitelji pri nas, o tem rajši molčimo! Šolske izlete, poučne in zabavne, prirejajo na nemških zavodih sistematično. Pri nas vržejo z običajnim majniškim izletom ljudem nekaj peska v oči, pa je stvar rešena. Dalje! V zdravstvenem oziru preiščejo vsako leto vse učence, od prvega do zadnjega, bolne in zdrave. Izmerijo jih po velikosti in po prsnem obsegu, stehajo jih, določijo stanje njih hranitve, pregledajo oči in ušesa, posebno natančno pa zobe. In pri nas! Koliko bi se tu lahko storilo od privatne strani, ako se že ne ganejo pristojna oblastva! Pa hočemo, da nam nebo nakloni boljših, lepših dni. Naklonimo, priborimo si jih sami s tem, da skrbimo za našo mladež, za njeno telesno in duševno zdravje.

S tem zaključujemo svoje opazke o naših srednjih šolah. Povedali smo odkrito svoje misli, nikogar nismo mislili žaliti, ampak le po svoje pripomoči, da se izboljšajo naše srednješolske razmere. I.

Zur Geschichte des volkstümlichen Hauses bei den Südslaven. Von dr. M. Murko Graz. (Separatabdruck aus Band XXXV und XXXVI [der dritten Folge Band V und VI] der Mitteilungen der Anthropologischen Gesellschaft in Wien). Mit 9 Abbildungen im Texte. Wien. Im Selbstverlage der Anthropologischen Gesellschaft. 1906. — Prezanimiva studija, o kateri še izpregovorimo!

Die Ortsnamen des Gerichtsbezirkes Ferlach. Sonderabdruck aus dem 56. Programme des Staats-Obergymnasiums zu Klagenfurt. Johann Scheinigg. — O tej zanimivi in važni razpravi bomo pisali v prihodnji številki.

Seznamek markiranih potov v področju »Slov. plan. društva« je ta mesec izdal osrednji odbor tega marljivega društva. Lično v platno vezana, zelo priročna knjižica obsega 6 tiskanih pol. Sprejeti so v seznamek vsi markirani poti »Slovenskega planinskega društva«, radi popolnosti zvez pa tudi nekatere nemarkirane ceste ob gorskih prelazih ter za zveze važni poti, ki so jih priredila druga društva. Gradivo je razdeljeno na 10 oddelkov, urejenih po zemljepisni legi in z lahko razpreglednostjo. Tako so v posebne skupine združeni poti v Podravske krajinah (na Kozjaku in na Pohorju), v Mislinjski in Šaleški pokrajini, v Savinskih planinah, v Posavskih pokrajinah pod Ljubljano in

po Dolenjskem, v Ljubljanskem okrožju (Skofjeloško in Krimsko hribovje všteto), v Radovljiški in Blejski okolici, v Karavankah in po Koroškem, v Julskih Alpah, po Notranjskem - Vipavskem ter v Tržaški okolici. V posameznih oddelkih so razvrščeni poti po glavnih izhodiščih, ki imajo radi lahkega pregleda poseben razpredelek, označeni pa so poti na kratko po smeri in po najvažnejših točkah, in kjer treba, je dodan v kratkih potezah tudi opis pota. Kot dodatek je natisnjen novi tarif za vodnike in nosače, ki je določen po okrajnih glavarstvih v Radovljici in Kamniku, in imenik novih in starih vodnikov. Nova knjižica je popoln seznam vseh potov po slovenskih pokrajinah, ki se odlikujejo po prirodni lepoti in znamenitostih, in bode torej pravi kašipot ne samo turistom, nego sploh potujočemu občinstvu. Seznamek je prvo delo, ki obseza vse slovenske pokrajine. Prekoristno knjižico, s katero je „Slov. plan. društvo“ tako nenadoma podalo najširšemu občinstvu zanesljiv kašipot po vseh slovenskih deželah in ki je nanjo lahko ponosno, priporočamo najtopleje. Iz nje naj se tudi javni faktorji: deželni odbori, županstva in denarni zavodi prepričajo o obširnem in uspešnem delovanju „Slov. plan. društva“ in ga poslej bolje denarno podpirajo, nego so ga dosedaj, pomneč, da dela društvo dejansko neumorno za narod, za ljudstvo, kajti vse njegovo prizadevanje je v prosep živahnega prometa po lepih slovenskih deželah, ki donaša le korist in blagostanje prebivalcem in probuja vse sloje v narodnem in gospodarskem oziru.

Knjižico razprodaja osrednji odbor „Slov. plan. društva“ po 1 K, po pošti 5 vinarjev več. V knjigarnah se dobi po 1 K 20 vin.

Izvestje „Glasbene Matice“ v Ljubljani o 34. društvenem letu 1905/6. Izdal odbor, sestavil prof. Anton Štritof. Založila „Glasbena Matica“. Tisk J. Blasnikovih naslednikov v Ljubljani.

Evgenij Kumičić. Jelkin Bosiljak. Pripoviest iz istarskoga života. U Zagrebu, Matica Hrvatska 1905. (Zab. knj. sv. 287—288).

Povest „Jelkin Bosiljak“ je bila natisnjena že pred 25 leti (1881) in pričujoča knjiga ima svojo literarno vrednost ne zaradi nje, ampak zaradi obširnega uvoda, ki zavzema tretjino knjige. Tu je postavil Kumičiću, umrlemu l. 1904., njegov prijatelj, prof. Cherubin Šegvič, lep spomenik; z veliko ljubeznijo in s stališča prijatelja je po najboljšem viru, po osebnem občevanju, temeljito opisano življenje in delovanje Kumičićevo. Z njegovo osebo pa nam stopa tudi njegova doba, doba novejših teženj v hrvaškem javnem življenju, dokaj ostro pred oči.

Kako je Kumičić deloval, si moremo splošno sami začrtati, predočujoč si njegove življenske vloge: po namenu svečenik, de facto profesor — je bil vesten politik, je postal neomahljiv poslanec (pristaš „stranke prava“), a bil je vedno marljiv in nadarjen pisatelj. . . . Bil je pa tudi nekaj, kar sicer ni njegova vloga, kar pa je vedno njegova nprav: značajan poštenjak! — Da je mož take vrste moral prestati mnogo bojev, da je morda dosegel kak uspeh, a vsekakor žel mnogo razočaranj, to si lahko mislimo sami, ako smo le malo pokukali v svet; Šegvičev životopis nam to dovolj potrjuje. — Pri nas je pisala o njem največ „Edinost“, ki je prinesla v prevodu tudi njegovo „Teodoro“.

Ako hočemo povest „Jelkin Bosiljak“ prav presoditi, nam je vedeti, da je Kumičić rojen — leta 1850. — na iztočni obali Istre. V njem je trda kremenitost istrskih tal, burna moč in valovito vzkipevanje kakor v razburkanem morju istrskem, a namah bajna, mirna globina in božajoče pljuskanje kakor pri spavajočem morju. Zato tudi tako ljubi svoje ožje rojake v Istri. Vse na njem je istinito, razburkanost